

A KÚRIA

mint felülvizsgálati bíróság

í t é l e t e

Az ügy száma: Gfv.III.30.238/2022/7.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Attila a tanács elnöke

Dr. Gáspár Mónika előadó bíró

Dr. Bajnok István bíró

Salamonné dr. Piltz Judit bíró

Dr. Zumbók Péter bíró

A felperes: felperes1

A felperes képviselője: dr. Ravasz László ügyvéd cím1

Az I. rendű alperes: alperes1

A II. rendű alperes: alperes2

Az I. rendű és a II. rendű alperes képviselője: Dr. Szabó István Tamás Ügyvédi Iroda cím2

A per tárgya: szerződés érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.005/2022/5. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozatának száma:

Debreceni Törvényszék 7.P.20.109/2021/25. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű és a II. rendű alperesnek mint egyetemleges jogosultaknak 127.000 (százhuszonhétezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a 745.500 (hétszáznegyvenötezer-ötszáz) forint meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2008. június 16. napján kötött deviza alapú kölcsönszerződést az I. rendű alperessel a tőle korábban felvett deviza alapú hitel kiváltására és lakásfelújítás finanszírozására. Az I. rendű alperes 42.879 CHF összegben vállalta kölcsön nyújtását, amelynek visszafizetésére kikötött 180 hónap futamidő első 96 hónapját a felek türelmi időként határozták meg. A havi törlesztőrészlet összege a türelmi idő alatt 202,71 CHF, azt követően 382,85 CHF volt.

[2] A felperes részére a szerződés megkötésének napján adott „Tájékoztatás a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól” megjelölésű iratban (a továbbiakban:

kockázatfeltáró nyilatkozat) az I. rendű alperes felhívta a figyelmet arra, hogy a devizában történő finanszírozás választásával a felperes élvezheti a választott deviza piacának előnyeit, ugyanakkor viseli annak kockázatát is. Az adós a kölcsönszerződés megkötésével tudomásul veszi, hogy a bank a folyósított kölcsönösszeget a választott devizanemben tartja nyilván és arra vállal kötelezettséget, hogy a kölcsönt a választott külföldi devizában fizeti vissza. Tekintettel arra, hogy a forint és a választott szerződés szerinti idegen deviza átváltási aránya (árfolyam) a napi piaci mozgások hatására változhat, felhívta az adós figyelmét, hogy az esetlegesen kedvezőtlen árfolyamváltozás (emelkedés) előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. A finanszírozás előnye, hogy ha a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben esik az árfolyama, úgy csökken a finanszírozás forint ellenértéke, vagyis a tőkeösszeg és kamatai visszafizetését szolgáló törlesztőrészleteket fedező deviza megvásárlása kevesebbe kerül, ahhoz kevesebb forint is szükséges, tehát ebben az esetben a teher csekélyebb és ez azt a helyzetet is eredményezheti, hogy kevesebbet kell visszafizetni, mint amennyi a kölcsönszerződés megkötésekor számított forint ellenérték alapján elvárt volt. Fordított esetben viszont, ha a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben nő az árfolyama, úgy növekedik a finanszírozás ellenértéke. A tőkeösszeg és kamatainak (törlesztőrészleteinek) megfizetéséhez magasabb forintösszeg szükséges. Tehát ebben az esetben a felvett devizahitel visszafizetéséhez több forintot kell a megfelelő devizanemre átváltva felhasználni.

[3] Kitért az irat egyben arra is, hogy a hitel kamatait a kiválasztott deviza iránti nemzetközi kereslet-kínálat alapján alakuló elszámoló árak (LIBOR, EULIBOR) határozzák meg. A kamatláb rendszeres időközönként, a megállapított kamatperiódusoknak megfelelően változik és a kiválasztott devizanem mindenkor piaci viszonyaihoz igazodik. Egy kamatperiódus alatt, tehát egy határidőtől a következőig a kamatláb változatlan marad annak ellenére is, ha a piaci viszonyokban változás következik be. A kamatszint a finanszírozás devizanemében többnyire különbözik a forint kamatszintjétől és teljesen más tendenciákat követ. Ennek következtében nem tud az I. rendű alperes felelősséget vállalni arra, hogy a piac kedvezőtlen alakulása miatt az adósnál adott esetben bekövetkező többletterhet átvállalja. Különösen nem vállal kötelezettséget arra, hogy tájékoztassa az adóst egy esetlegesen bekövetkező kedvezőtlen változásról. Így az adóson múlik ennek megfelelően a változás követése, és az, hogy ez alapján bárminemű intézkedést tegyen. Természetesen ez nem vonatkozik a bank üzleti évenként kötelező tájékoztatási kötelezettségének teljesítésére.

[4] A kölcsönszerződés VII. Svájci frank klauzula címet viselő 2. pontjában a felperes nyilatkozott, hogy a banki felvilágosítást, miszerint a kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázat keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem CHF forrás, megértette, és ezen információ tudatában is igénybe kívánja venni a szerződésben meghatározott kölcsönösszeget.

[5] A kölcsönszerződés VI.2.a) pontja súlyos szerződésszegésnek minősítette, ha az adós a szerződésben (különösen a III. fejezetben) foglalt bármely fizetési kötelezettségét annak esedékességétől számított 30 napon belül nem teljesíti.

[6] A kölcsönszerződést a felek a törlesztőrészletek mértékét érintően 2011. április 4-én módosították.

[7] Az I. rendű alperes a kölcsönszerződésben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételekkel összefüggésben a számára külön törvényben előírt elszámolási kötelezettséget 2015. április 15-én teljesítette. Elszámolása felülvizsgáltként minősül.

[8] A felperes nem tett eleget maradéktalanul a szerződés szerinti fizetési kötelezettségének, ezért az I. rendű alperes többszöri fizetési felszólítást követően a kölcsönszerződést 2016. augusztus 25-én közokiratba foglalt nyilatkozatával felmondta. Ezt követően a kölcsönszerződésből eredő követeléseit 2016. november 15-én a II. rendű alperesre engedményezte.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[9] A felperes keresetében a fenti kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte annak megállapításával, hogy 180 forint/CHF árfolyam erejéig terheli árfolyamkockázat, így a II. rendű alperes felé fennálló tartozásának tőkeösszege 2 545 499 forint, melynek megfizetését 100 havi részletben vállalta. Kérte továbbá megállapítani, hogy a K32025-0/670/2008/O. szám alatt elkészített kölcsönszerződésre vonatkozó okirat nem tekinthető közokiratnak, valamint hogy a 11030/Ü/2277/2016/2. szám alatt közokiratba foglalt felmondás jogszerűtlen.

[10] Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú határozat

[11] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a kölcsönszerződés VI.2.a) pontja érvénytelen, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Elutasította egyben a felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét is.

[12] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét a per főtárgya tekintetében helybenhagyta.

[13] A jogerős ítélet indokolása szerint az ítélőtábla egyetértett az elsőfokú bíróság döntésének indokaival. Kiemelte, a felperes már fennállt hitelének kiváltására és emellett szabadfelhasználású pénzeszköz biztosítására kötött kölcsönszerződést, amelynek nem volt célja a forintkölcsönöknél alacsonyabb törlesztőrészlet biztosítása. Nem vezetett ettől ellenkező következtetésre a 2/2014. és 6/2013. PJE határozatok értelmezése sem. Megalapozatlanul hivatkozott a felperes az árfolyamkockázat vonatkozásában a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 205/B. § (2) bekezdése szerint szükséges külön figyelemfelhívás szükségességére is: a perbeli szerződés megkötésének időpontjában létrejött jelentős számú deviza alapú kölcsönszerződések általános kikötése volt az árfolyamváltozásból eredő kockázatot az adósokra telepítő feltétel; az elterjedt gyakorlattól nem tért el a felek megállapodása.

[14] Az árfolyamkockázattal összefüggésben adott konkrét tájékoztatást illetően megállapította a bíróság a régi Ptk. 205. § (3) bekezdése, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXXI. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 203. §-a, a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv), az EUB-nak a fogyasztói irányelvet kötelező jelleggel értelmező ítéletei, így a C-26/13., a C-186/16., a C-51/17., a C-609/19., a C-776/19 – C-782/19. számú ügyekben hozott határozatai és a Kúria 2/2014. PJE határozata, jogegységi határozat hatályú Jpe.I.60.015/2021/15. számú határozata alapján, hogy a felperes által aláírt, külön iratba foglalt tájékoztatás áttekinthető szerkezetben, egyértelmű, érthető tartalommal rögzíti a kockázat fennállását és alapvető okát. Az így adott tájékoztatásból, a szerződés VII. fejezetében foglalt árfolyamkockázati klauzulával együtt egyértelműen megállapítható volt, hogy a szerződés árfolyamkockázatot tartalmaz, az korlátozás nélkül kizárólag az adóst terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Az I. rendű alperes által adott tájékoztatás nem volt félreérthető, homályos vagy bonyolult megfogalmazású; egyszerű, könnyen követhető hétköznapi leírását adta az árfolyamváltozás törlesztőrészletre gyakorolt hatásának, azaz a szerződési rendelkezés működési mechanizmusának, kiemelve, hogy az előre ki nem számítható többletköltséggel járhat a fogyasztónak. A tájékoztatás az ismertetett jellemzőkkel az átlagos fogyasztó számára világos és érthető tájékoztatást nyújtott. Egyebekben a perben maga a felperes is úgy nyilatkozott, hogy érti az abban foglaltakat.

[15] A fellebbezés miatt kitért az ítélet arra is, hogy az EUB C-51/17. szám alatti ítéletében hivatkozott, az Európai Rendszerkockázati Testület ERKT/2011/1. számú ajánlásából kitűnő elvárás a külföldi kamatláb emelkedésének hatására kiterjedő tájékoztatást illetően azokkal a tagállamokkal szemben értelmezhető, amelyek esetében a belföldi árfolyam és a külföldi kamatlábak kölcsönhatása felmerülhet (Kúria Gfv.VI.30.463/2020/23.). A perbeli esetben az ajánlás nem volt így irányadó, ennek ellenére a felperes részére adott tájékoztatás mégis kitért a kamatkockázat kérdésére: rögzítette, hogy a kamatokat a deviza iránti nemzetközi kereslet-kínálat alapján kialakuló elszámoló árak határozzák meg, az a piaci viszonyokhoz igazodóan változik, a deviza kamatszintje különbözik a forintétól és teljesen más tendenciát követ.

[16] A szerződéses kockázat körében a felperes által megjelölt 9/2006. (XI.7.) PSZÁF tájékoztató, az MNB elnökének és a PSZÁF Felügyeleti Tanácsa Elnökének állásfoglalása kapcsán az ítélet azt rögzítette, a hivatkozott állásfoglalások egyike sem jogszabály, esetleges megsértésük nem érintette a szerződés érvényességét.

[17] A hitelbírálat jelentőségét illetően az ítélőtábla álláspontja az volt, hogy a felperes kellő gondossággal eljárva saját maga is köteles volt teherviselő képességének és igényeinek felmérésére, az ehhez szükséges jövedelmi, vagyoni adatoknak értelemszerűen birtokában volt. Hivatkozásával szemben hitelbírálat esetén is fennáll az árfolyamkockázat, és a gondos hitelbírálat sem zárja ki, hogy a szerződés tartama alatt az adós teljesítőképessége megváltozzon, és a továbbiakban ne tudja teljesíteni a szerződéses fizetési kötelezettségeit. A felperes fellebbezésében tett utalással kapcsolatban, miszerint a pozitív hitelbírálatot értékelte úgy, hogy a szerződésben foglaltaknak az árfolyam változása esetén is eleget tud tenni, megjegyezte még a bíróság, hogy a felperes megtévesztésre hivatkozással nem támadta a szerződést a régi Ptk. 236. § (1) bekezdésében írt egy éven belül.

[18] A tájékoztatás időbeliségét tekintve elsőként arra mutatott rá az ítélet, hogy a felperes az elsőfokú eljárás során érdemben nem hivatkozott a szerződés megkötését megelőzően szükséges idő hiányára a szerződés feltételeinek megismerésében. Anélkül hívta fel az EUB egyes döntéseit, hogy ő maga idetartozó konkrét, értékelhető előadást tett volna. A becsatolt iratok azt támasztották alá, hogy a felperes az árfolyamkockázati tájékoztatót a szerződés megkötésének időpontjában írta alá, ami önmagában nem okozza a tájékoztatás tisztességtelenségét. Értékelte emellett a másodfokú bíróság, hogy a felperes saját előadása szerint a kölcsönszerződést részben az I. rendű alperesnél már fennállt deviza alapú kölcsönszerződés kiváltására kötötte, vagyis a szerződés megkötésekor, a tájékoztatás időpontjában már rendelkezett tapasztalattal a deviza alapú szerződés sajátosságait illetően. A felperes fellebbezésében tett további tényállítása arra, hogy a kockázatteljesítő nyilatkozatot a szerződés aláírását követően olvasta el és írta alá, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 235. § (1) bekezdésébe ütközött, másfelől pedig ellentétes volt a személyes meghallgatása során előadottakkal.

[19] Kiemelte még az ítélet a felperes személyes előadásából, hogy a felperes elmondása szerint értette az I. rendű alperes tájékoztatását, amellyel szemben az eljáró ügyintéző állított szóbeli előadása volt az, ami megnyugtatta, ezért nem tartotta szükségesnek további tájékoztatás vagy további idő biztosítását. Mindezek mérlegelésével megállapítható volt az ítélet szerinte, hogy a tájékoztatás időbeliségét tekintve sem sérült az árfolyamkockázattal összefüggésben adott tájékoztatás megfelelősége.

[20] Az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő szerződési kikötések tisztességtelensége és a szerződés érvénytelensége ezért nem volt megállapítható az ügyben.

[21] A felperes további, annak megállapítására irányuló keresete kapcsán, hogy a megjelölt közjegyzői okirat nem minősül közokiratnak, a jogerős ítélet elsőként ugyancsak a felperes személyes előadását emelte ki: eszerint a közjegyzői okiratot aláírása előtt a közjegyző felolvasta, és ő maga is elmondta, hogy változhat a törlesztőrészlet, amelyet a felperesnek kell viselnie. Mindezzel a közjegyző eleget tett a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Közjegyzői tv.) 120. § (1) bekezdés b) pontjában írt kötelezettségének. A kölcsönszerződés árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezése a fentiek szerint nem volt tisztességtelen, ellenkezőt a közjegyzőnek nem kellett észlelnie. Nem állt fenn olyan egyéb körülmény sem, amelyre tekintettel a közjegyzőnek a kölcsönszerződés közokiratba foglalását a Közjegyzői tv. 3. § (1) bekezdése alapján meg kellett volna tagadnia.

[22] Megalapozatlannak találta a jogerős ítélet a felperes hivatkozását a felmondás érvénytelenségére, jogszerűtlenségére is. Kiemelte, érvelésével szemben az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő szerződési feltételek tisztességtelensége hiányában nem volt megállapítható a felperessel szemben felszámított összeg hibája. A felperes által ezen túl megjelölt C-776/19. számú határozat sem rendelkezett a felperes által értelmezett kompenzációról; a határozat a fogyasztói irányelv 3. cikk (1) bekezdésének az ügyben nem releváns értelmezését rögzíti.

Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

[23] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és – tartalmilag – az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a keresetének helyt adó döntés meghozatalát kérte.

[24] Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet a régi Ptk. 277. § (1) bekezdés a) pontjába, 205. § (3) bekezdésébe, 205/B. § (2) bekezdésébe, 209. § (1) bekezdésébe, 209/A. § (2) bekezdésébe, a régi Hpt. 78. §-ába, 203. § (6) bekezdésébe, a régi Pp. 206. §-ába, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (5) bekezdésébe ütközően jogsabálysértő.

[25] Előadta, hogy elmaradt az ügyben a felperes szerződési céljának vizsgálata, a jogerős ítélet következtetése e körben a 6/2013. PJE határozat III.2.b) és e) pontjával, a 2/2014. PJE határozat 1. pontjával, egyben az EUB C-609/19. és a C-776/19. számú ítéletével ellentétes. Elmaradt továbbá a korlátlan árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás értékelése során az árfolyamkockázat fogyasztót érintő gazdasági következményeinek, illetve az eset összes körülményeinek figyelembevétele, emiatt az ítélet ellentétes a BH2020.5.151., a BH.2020.5.152., a BH2021.5.141. (Gfv.VII.30.090/2020/9.), a Gfv.30.256/2020/9. számú eseti döntésekkel és a 2/2014. PJE határozattal, és az eltérést nem is indokolta. Utalt egyben arra is, hogy a Kúria Gfv.VII.30.090/2020/9. számú döntéséből az következik, az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás tisztességtelenségének megítélése nem jogkérdés.

[26] Kifejtette, hogy az annuitásos törlesztésből adódóan a deviza alapú kölcsönszerződések árfolyam- és a kamatkockázata egyaránt a futamidő elején a legnagyobb, az árfolyam- és kamatkockázatról adott tájékoztatás megfelelőségét ezért ehhez mérten kell vizsgálni. A hitelbírálat során a fogyasztó kockázattűrő képességére elvégzett stressz teszt mellett, a pozitív hitelbírálat alapján alappal feltételezte a felperes, hogy nem fog jelentkezni olyan kamat- és árfolyamsokk, ami a tőketartozását és a törlesztőrészleteket a háromszorosára emelheti. Az I. rendű alperes ilyen mértékű árfolyamváltozással nem számolt a hitelbírálat során, ellenkező esetben a felperes hitelképtelenségét, illetve azt kellett volna megállapítania, hogy a felperes a kockázat kezelésére a jövedelmi és vagyoni viszonyai alapján nem képes. Erről pedig tájékoztatást kellett volna adjon [rég Ptk. 205. § (3) bekezdés, C-186/16., BH2016.5.114.]. Mindebből következően a felperes a pozitív hitelbírálat és a részére adott tájékoztatás alapján joggal feltételezte, hogy nincs reális valószínűsége a futamidő elején az árfolyam- és kamatsokk bekövetkezésének, ezért nem tudta felmérni az árfolyam- és kamatkockázat hatását a gazdasági helyzetére.

[27] Az EUB C-670/20. és a C-776/19-782/19. számú ügyekben hozott határozataiból kiemelte, nem felel meg az átláthatóság követelményének, ha a fogyasztóval közölt információk azon a feltételezésen alapulnak, hogy a kölcsön pénzneme és a fizetés pénzneme közti átváltási arány a futamidő alatt stabil marad. Álláspontja szerint ezért külön tájékoztatást kellett volna kapjon az árfolyamkockázattal összefüggésben arról is, hogy arra milyen gazdasági tényezők hatnak, kiemelten a kamatparitásra és a forint árfolyamát befolyásoló egyéb gazdasági törvényszerűségekre. Enélkül nem láthatta át az árfolyamkockázat hatását a gazdasági helyzetére. Következik az előzőekből az is, hogy az EUB határozataiban (C-670/20., C-609/19.) írt megdönthetetlen vélelem szerint az I. rendű alperes stabil, $\pm 15\%$ -os sávban mozgó árfolyammal számolt a futamidő végéig, a tájékoztatása tehát tisztességtelen.

[28] Az EUB C-670/20. számú határozatával, a PSZÁF 9/2006. (XI. 7.) ajánlásával, a régi Ptk. 205. § (3) bekezdésével és a régi Hpt. 203. § (6) bekezdésével ellentétesen nem vette figyelembe a jogerős ítélet a kockázatteltáró nyilatkozat megtételének idejét sem. A Kúria Gfv.VI.30.467/2020/9. számú ítéletére is hivatkozással állította, ennek a kölcsönkérelem benyújtásakor – és nem a szerződés megkötésekor – meg kellett volna történnie. A felperesnek így nem volt lehetősége az aláírt kockázatteltáró nyilatkozatban foglaltak átgondolására.

[29] Az EUB C-51/17., C-26/13., C-186/16., C-776/19. számú határozataira, a PSZÁF 9/2006. (XI. 7.) ajánlására és az ERKT 2011/1. számú ajánlására utalással kifejtette, a gazdasági helyzetre gyakorolt jelentős hatás fogalmát a BH2016.5.114. és a C-621/17. számú ítéletek szerint kellett feltárni.

[30] Megállapítható álláspontja szerint a kölcsönszerződésből, hogy az I. rendű alperes a deviza alapú kölcsön kockázatait alapvetően befolyásoló kamatszámítás elveit az általános szerződési feltételeiben határozta meg, de azokat csak a szerződés aláírásával tette megismerhetővé. Amellett, hogy a kamatkockázatot az ERKT 2011/1. számú ajánlása is kiemelten kezeli, hangsúlyozta, hogy a felperesnek nem volt ideje a szerződés megkötése előtt a kamatsokkot és a fizetési kötelezettségét befolyásoló kamatszámítási elveket átlátni, pedig a kölcsön kockázatát és a gazdasági helyzetére gyakorolt hatását erre figyelemmel is mérte fel. A hitelbírálat eredményéről ugyanakkor a felperes korábban értesült, így szerződési akarátát a később kapott tájékoztatás már nem befolyásolta. A kapott információk alapján a felperes azt feltételezte, hogy az ügylet kamatozása piaci alapú, kamatelőnye megmarad. Az I. rendű alperes a devizakamatokat nem a nemzetközi szttenderdek és a deviza alapú kölcsönszerződések általánosan elismert konstrukciójának megfelelő piaci árázással határozza meg, hanem egyoldalú, tisztességtelen döntésével, emiatt a kamat ténylegesen nem csökkent. Az I. rendű alperes idetartozó tájékoztatási kötelezettségét megalapozta, hogy a fogyasztó deviza alapú szerződést az alacsonyabb kamat elérésére köt (C-776/19., 6/2013. PJE határozat), ezért közölnie kellett volna, hogy a devizakamatok változása nem befolyásolja a kölcsönszerződésben alkalmazott kamat mértékét.

[31] Kiemelte még, hogy a deviza alapú kölcsönszerződéssel a fogyasztóra terhelt, felső határ nélkül kikötött aránytalan árfolyamkockázatot nem ellensúlyozta megfelelő kamatelőny, az I. rendű alperes ezért nem feltételezhette, hogy a kikötést a felperes egyedi megtárgyalással elfogadta volna (EUB C-776/19., C-621/17.). Nem kompenzálta az aránytalanságot a forint konverzió lehetősége sem, mivel arra vonatkozott az I. rendű alperes által alkalmazott, de tisztességtelen kikötésen alapuló árfolyamrés. A fogyasztóra telepített kockázat aránytalansága, amelyet átlagfogyasztó nem fogadna el, felveti egyben álláspontja szerint a régi Ptk. 205/B. § (2) bekezdésének alkalmazását is, mivel az ilyen szerződéses feltétel nem minősíthető szokásosnak.

[32] A bizonyítási teherrel kapcsolatban utalt az EUB C-776/19. számú ítéletének 89. pontjára, és állította, az árfolyamkockázatra és a forintkölcsönökénél alacsonyabb kamatra, törlesztőrészletre vonatkozó tájékoztatást illetően a felperest bizonyítási kötelezettség nem terhelte. A bizonyítás sikertelensége az alperesek terhén volt értékelendő.

[33] A felmondás jogszerűsége tekintetében állította, hogy arról az eljárás bíróságok a 4/2021. PJE határozattal ellentétesen foglaltak állást: nem vizsgálták, hogy a tisztességtelen szerződési feltételek elhagyásával volt-e a felperesnek a felmondást megalapozó tartozása. Kiemelte ezzel kapcsolatban, hogy keresete alapjául nem csak a Kúria Gfv.VII.30.071/2019/9. számú ítéletére és a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontjára hivatkozott, hanem vitatta a felmondást megalapozó hátralék tényét. A felülvizsgált elszámolás adatai, kiemelten a tisztességtelenül felszámított összeg ismeretében nem volt új tényállítása az érdemi szakaszban. A felmondás jogszerűtlenségét eredményezte, hogy az I. rendű alperes nem biztosította a felperes részére a forintkölcsonőknél jelentősen alacsonyabb kamatú és törlesztőrészletű kölcsönt a korlátlan árfolyamkockázat kompenzálásaként; ellenkező esetben, illetve a tisztességtelenül felszámított összeg nélkül nem lett volna a felperesnek a felmondást megalapozó hátraléka (Gfv.VII.30.071/2019/9.). Fenntartotta, hogy a kölcsönszerződés érvénytelensége is megalapozza a felmondás jogszerűtlenségét.

[34] Az I. rendű és a II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban fenntartására irányult. Egyetértettek a jogerős ítélet indokaival.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

[35] A Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az ott megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.

[36] Előrebocsátja a felülvizsgálati eljárás lényegével és korlátaival kapcsolatban, hogy a felülvizsgálati eljárás nem folytatása a jogerős ítélettel befejezett pernek. A felülvizsgálat a jogerős ítélet ellen igénybevehető rendkívüli perorvoslat, amiből nem csak az következik, hogy a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, és nem lehet tárgya sem olyan tény-, sem pedig jogkérdés, amely a megelőző eljárásban nem merült fel, amelyre a felek korábban nem hivatkoztak (BH 2015.18., BH 2002.447., BH 2002.283.); de következik az is, hogy – miként a régi Pp. 272. § (2) bekezdését az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény értelmezte – felülbírálati jogkörét a Kúria az adott ügyben nem irányadó, három kivételtől eltekintve, a felülvizsgálati kérelem korlátján belül, a negyvenöt napos határidőben érkezett perorvoslati kérelemben – a jogszabálysértés és azzal összhangban a megsértett jogszabályhely megjelölésével, valamint a jogorvoslati kérelem indokainak ismertetésével – előadott jogszabálysértések vizsgálatával gyakorolhatja.

[37] A fentiekből következő alapvető elvárás egyben a felülvizsgálati kérelemmel szemben – annak eredményességéhez –, hogy a felülvizsgálati kérelem hivatkozásai a fenti tartalommal megfeleltethetők legyenek a jogerős ítéletnek: a felülvizsgálatot kérő félnek a jogerős ítélet indokaival, érveivel szemben, azok cáfolatára kell az ellenérveit megfogalmaznia.

[38] A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részében – még ha az ítélet jogi álláspontja adott körben téves is – nem bírálhatja felül, és arra sincs mód, hogy a felülvizsgálatot kérő fél a felülvizsgálati kérelmét a benyújtására szabott törvényes

határidőn túl további jogi hivatkozásokkal egészítse ki, avagy hogy a határidőben ugyan, de tartalmilag hiányosan megjelölt hivatkozását a felülvizsgálati határidőn túl korrigálja.

[39] Az előzőekben kifejtettek szerint tartalmi hiányossága – a megsértett jogszabályhely megjelölésének elmaradása – zárta ki a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálatát a bizonyítási kötelezettség kiosztását és a bizonyítási teher alkalmazását érintő részében.

[40] A határidőn belül benyújtott felülvizsgálati kérelemben megjelölt – érdemben vizsgálható – jogszabálysértésekkel kapcsolatban leszögezi a Kúria, hogy a felvetett jogkérdésekben az alábbiakban részletezettek szerint már állást foglalt.

[41] A felperes perbelivel azonos, a 6/2013. PJE határozaton is alapuló jogi érvelése tárgya volt a Kúria előtt Gfv.VII.30.438/2019. számon indult felülvizsgálati eljárásnak. A Kúria Gfv.VII.30.438/2019/13. számú ítéletének jelen ügyben is irányadó indokolásából kitűnően – az adott szerződés értelmezésén túl – nem tulajdonítható magának a 6/2013. PJE határozatnak sem a felperes által állított tartalom a deviza alapú kölcsönszerződés esetén elfogadott szerződéses cél tekintetében. Alapvetően tehát magából a hivatkozott jogegységi határozatból sem, de a perbeli szerződés értelmezésével sem volt levezethető, hogy a szerződő felek a kölcsönkötelelemmel összefüggésben elfogadott célként, avagy az I. rendű alperes kötelezettségvállalásaként – valójában a felperes teljesítésének korlátjaként – meghatározták volna a felperes által állított tartalmat: az adósnak a futamidő teljes idejére a forintkölcsönök törlesztőrészeit mértékében maximált, egyben az aktuális vagyoni és jövedelmi viszonyaikhoz mérten stabilan törleszthető fizetési kötelezettségét.

[42] A felperes tévesen, csupán egy kiragadott elemére nézve tartotta relevánsnak a 6/2013. PJE határozat indokolását. Álláspontjától eltérően a jogegységi döntés nem magának a deviza alapú kölcsönszerződésnek és nem is a szerződő felek közösen meghatározott céljának, hanem az adós saját, őt a szerződéskötéskor motiváló egyéni megfontolásként ismerte el azt, hogy a forintkölcsönöknél alacsonyabb kamatozás mellett jusson kölcsönhöz. Mindehhez szorosan hozzátartozik és így is emelte ki a jogegységi döntés – szemben a felperes stabil törlesztőrészekre vonatkozó érvelésével –, hogy az előzőek fejében a kölcsönt felvevők vállalták az árfolyamváltozás kockázatát [III.2.e) pont]. Az árfolyamkockázat ugyanis a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből adódó, szükségképpen és automatikus következmény, a deviza alapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. PJE határozat III/2. a) pontjához tartozó indokolás; EUB C-51/17. számú ítélet].

[43] Az adósnak a deviza alapú kölcsönszerződés megkötéséhez kapcsolódó célja elérésére – hogy a forint kölcsönszerződések esetén irányadó kamatnál alacsonyabb kamat mellett jusson kölcsönhöz – a deviza alapú hitelezés konstrukciója adott lehetőséget, ami egyben az árfolyamváltozás kockázatának vállalását is jelentette a részéről. A szerződéses konstrukcióból származó árfolyamkockázatot az adós szempontjából kiegyenlíthette az az előny, amely az alacsonyabb kamatban és törlesztőrészletben mutatkozott, tehát mindkét fél realizálhatott számára fontos előnyöket, az aktuális gazdasági, üzleti érdekeinek megfelelően [6/2013. PJE határozat III.1. pont, III.2.b) pont].

[44] Az ügyben eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül, az irányadó bírósági gyakorlatnak megfelelően foglaltak állást a perbeli szerződésnek az árfolyamkockázat fogyasztó általi

viselését előíró szerződéses feltételei átláthatóságáról, amellyel a Kúria szintén egyetértett: a vizsgált tájékoztatás mindenben megfelel a 2/2014. PJE határozatban, valamint az EUB vonatkozó joggyakorlatában kifejtett szempontoknak. A jogerős ítélet helytálló indokainak megismétlése nélkül a Kúria a következőket emeli ki a felülvizsgálati kérelemmel kapcsolatban.

[45] A Kúria a 2/2014. PJE határozatában a deviza alapú kölcsönszerződéseknek az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó kikötései tisztességtelenségének szempontrendszeréről adott iránymutatást: idetartozóan nemcsak az árfolyamkockázat mibenlétéről és összefüggéseiről, de annak az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó felől történő megítélése kérdésében is. A jogegységi döntés indokolásából kitűnően a fogyasztó részére adott tájékoztatás tekintetében – többek között – azt kell vizsgálni, hogy a fogyasztó képes volt-e értékelni az árfolyamváltozás rá nézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit is; a megadott szempontrendszer teljesülésének értékelése során – a szerződés tartalmán túl – jelentősége van a pénzügyi intézmény által egyéb úton adott tájékoztatásnak, így a kockázatfeltáró nyilatkozatnak is (III/1. pont, C-26/13.).

[46] Az I. rendű alperes által a perben irányadó tartalommal alkalmazott kockázatfeltáró nyilatkozatot a Kúria már több ügyben érdemben vizsgálta, jogi álláspontját továbbra is, ebben az ügyben is irányadónak tekinti, az alábbiakban részletezettek szerint.

[47] Az I. rendű alperes perbelivel megegyező szerződéses feltételeit és azonos tartalmú tájékoztatását a Kúria világosnak és érthetőnek találta az előtte korábban indult felülvizsgálati eljárásokban, amiből az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését előíró szerződéses feltételek tisztességes jellegére következtetett (Gfv.VII.30.371/2020/7., Gfv.VII.30.220/2020/6., Pfv.I.20.125/2021/3.). Megállapította, hogy a szerződésbe foglalt és a külön okiratban adott tájékoztatásból kitűnik, a kockázat reális és bármilyen mértékű lehet, és figyelmeztetést tartalmaz arra vonatkozóan is, hogy mindez a fizetési terhek jelentős növekedésével járhat, amit az I. rendű alperes nem vállal át. A tájékoztató alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes, átlagos fogyasztó felmérhette az árfolyamváltozásnak a szerződés teljesítésére kiható lehetséges következményeit, és a személyi, vagyoni viszonyaira vonatkozó akár jelentős hatását.

[48] A Kúria figyelemmel volt a fentieken túl arra is, hogy Jogegységi Panasz Tanácsa a 2021. november 22-én hozott és a Magyar Közlöny 2021. évi 243. számában 2021. december 28-án közzétett Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat) értelmében a 2/2014. PJE határozat 1. pontja (Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen) azzal a kötelező (kiegészült) értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a

fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet (JPE határozat elvi tartalom, 34. pont).

[49] Az I. rendű alperes tájékoztatója fenti elveknek való megfeleléséről a Kúria a PJE határozatot követően szintén állást foglalt már (Gfv.VI.30.226/2021/9., Gfv.VI.30.150/2021/11.), amelyre tekintettel az előzőekben megjelölt egyedi ügyekben folytatott joggyakorlata a PJE határozatot követően is kötelező erejűként hivatkozható.

[50] Jelen ügyben a Kúria érdemi döntését a JPE határozattal pontosított, konkretizált szempontrendszer alapulvételével hozta meg.

[51] A felperes sem a keresetében, sem a felülvizsgálati kérelmében nem hivatkozott a Kúria által korábban még nem vizsgált szempontra, amely megalapozhatta volna a kialakult joggyakorlatától való eltérést. Nem volt alkalmas erre a hitelbírálattal és annak állított jelentőségével kapcsolatos érvelése sem. Azon túlmenően ugyanis, hogy a hitelbíráló jogszabályban rögzített funkciója [régi Hpt. 78. §] a pénzügyi intézmény – és nem a fogyasztó – oldalán jelentkező és vállalható kockázathoz kapcsolódik, a hitelbíráló eredményéhez ezért nem társítható a felperes által állított, az írásban világos tartalommal adott árfolyamkockázati tájékoztatást helyettesítő vagy kioltó hatás, jelen ügyben mindennek azért sem volt ügydöntő jelentősége, mert a felperes maga nem is tulajdonított a hitelbíráló felülvizsgálati kérelemben állított szerepet. Személyes meghallgatása során a felperes arról számolt be, hogy az általa a szerződéskötés előtt megismert árfolyamkockázat kérdését tekintve a banki ügyintéző eltérő (azonban kioktatás ellenére végül nem bizonyított) szóbeli tájékoztatása volt az, amiben bízott. Hangsúlyozza egyúttal a Kúria, hogy a felperes a már kifejtettek szerint a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódóan kellő tájékoztatást kapott az árfolyamkockázat kérdésében, ennél fogva amennyiben a hitelbíráló eredményének valóban az állított kizárólagos, de téves jelentőséget tulajdonította volna, az esetben is csak az lenne megállapítható, hogy megalapozatlanul hagyta figyelmen kívül az árfolyamkockázat előtte ismert mibenlétét és összefüggéseit.

[52] Téves értelmezéssel utalt a felülvizsgálati kérelem a Kúria ott megjelölt további közzétett határozataira és az EUB döntéseire.

[53] Kiemeli e körben a Kúria, hogy a JPE határozattal ellentétes kúriai határozatok nem rendelkeznek kötelező erővel, így az azoktól való eltérésre nem lehet megalapozottan hivatkozni. Az pedig, hogy a JPE határozatban megfogalmazott szempontrendszer megfelelő alkalmazásával eltérő tényállású ügyekben eltérő döntések születtek, nem jelent jogkérdésben való eltérést a JPE határozattól vagy valamely más közzétett határozattól. A felperes által hivatkozott határozatok közül például a Gfv.VII.30.096/2019/5. számú (BH2020.151. számon megjelent) határozatában a Kúria – a perben vizsgálttól eltérő tartalommal és külön kockázatteltérő nyilatkozat nélkül – alkalmazott általános szerződési feltételek értékelésével, egyebekben a 2/2014. PJE határozatban foglaltakat követve állapította meg az árfolyamkockázatról nyújtott konkrét tájékoztatás hibáját amiatt, mert az az adott esetben kizárólag az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését tartalmazta.

[54] Az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltételek átláthatóságával kapcsolatban az EUB a C-776/19-C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott ítéletében nem

fogalmazott meg a felülvizsgálati kérelemben állított többletelvárást. A EUB ítéletének alapjául szolgáló tényállás szerint egy franciaországi pénzügyi intézet svájci frankban nyilvántartott kölcsönöket folyósított euróban fogyasztók részére, a megfizetendő törlesztőrészek pénzneme is euró volt. A kölcsönszerződések egyáltalán nem említették meg az árfolyamkockázatot, egyes fogyasztók, de nem is mindegyikük, a szerződéskötést megelőzően tájékoztatásként olyan törlesztési szimulációkat kaptak kézhez, amelyek azon a feltételezésen alapultak, hogy az euró/svájci frank paritás a teljes futamidő alatt stabil marad. Így vonta le az EUB az ítélet indokolásának 74. pontjában azt a következtetést, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés esetében, amely a fogyasztót árfolyamkockázatnak teszi ki, nem felel meg az átláthatóság követelményének, ha a fogyasztóval közölt információk azon a feltételezésen alapulnak, hogy a számla pénzneme és a fizetés pénzneme közötti paritás a szerződés teljes időtartama alatt stabil marad, különösen akkor, ha a szolgáltató nem tájékoztatta a fogyasztót az árfolyamváltozásra esetlegesen kiható gazdasági háttérrel, így a fogyasztó számára nem tették lehetővé, hogy konkrétan megértse azt, hogy a devizában nyilvántartott kölcsön felvétele esetlegesen súlyos következményekkel járhat a pénzügyi helyzetére. Az EUB lényegét tekintve arra mutatott rá, hogy a törlesztési szimulációk és más, hasonló előzetes számítások és tájékoztatók akkor megfelelőek, ha nem félrevezető tartalmúak, hanem vagy önmagukban, vagy más dokumentumokkal együtt olyan kellő és pontos tájékoztatást nyújtanak a fogyasztó részére, amely lehetővé teszi, hogy a fogyasztó megértse az árfolyamváltozás és a fizetési kötelezettségére kiható egyéb pénzügyi tényezők konkrét működését, és így felmérje az ezekre vonatkozó szerződési feltételek által a szerződés teljes időtartama alatt a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt, esetlegesen jelentősen negatív gazdasági következményekkel járó kockázatot. Az EUB hivatkozott határozatára a JPE határozat figyelemmel volt, jogértelmezése tartalmilag, végkövetkeztetését tekintve megjelenik a JPE határozat indokolásának – a határozat elvi tartalmát rögzítő – [34] pontjában, az ott írtakhoz képest lényegi új elemet nem tartalmaz.

[55] Alapítvány hivatkozott a felperes az EUB hivatkozott ítéletének 101. pontjára is. E helyen az EUB a már ismertetett tényállás alapján feltétel mellett, vagyis arra az esetre mondta ki, hogy a vizsgált konkrét szerződési feltételek a kapott szolgáltatásokhoz és kölcsön összegéhez képest aránytalan kockázatot rónak a fogyasztóra – mivel olyan helyzetbe kerülhet, amelyben egyrészt a tőketartozás összege a fizetés pénznemében jelentősen nagyobb, mint az eredetileg felvett kölcsön összege, másrészt pedig a megfizetett havi törlesztőrészek szinte kizárólag csupán a kamatokat fedezik, és különösen igaz ez, ha a tőketartozás hazai pénznemben történő emelkedését nem egyensúlyozza a deviza és a hazai pénznem kamatlába közötti különbség, ami egyébként a devizában nyilvántartott kölcsön fő előnyének minősül a kölcsönfelvevő számára –, ha a szolgáltató a fogyasztóval szemben nem tartotta tiszteletben az átláthatóság követelményét. A jelen ügyben ez utóbbi alapfeltétel megállapíthatóan nem teljesült: az I. rendű alperes világos és érthető tájékoztatást adott a felperesnek az árfolyamkockázat mibenlétéről és összefüggéseiről.

[56] Téves a felülvizsgálati kérelem álláspontja a kamatlábak változásának elvi jelentőségére és az árfolyamkockázati tájékoztató erre kiterjedően elvárt szükségképpen tartalmára nézve is, amelyről a Kúria korábban a Gfv.VI.30.463/2020/23. számú részítéletében szintén állást foglalt már. Kimondta, hogy az Európai Rendszerkockázati Testületnek az EUB C-51/17. számú ítéletben is háttéranyagként megjelenő, ERKT/2011/1. számú 2011. szeptember 21-i ajánlása (a továbbiakban: Ajánlás) – abból kiemelten az a tétel, hogy a devizahitelezéssel járó kockázatokról adott tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a

külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására – differenciál a bankok által alkalmazott különböző árazási rendszerek, és a belföldi árfolyam és a külföldi kamatlábak ebből következő kölcsönhatásának lehetősége szerint. Az Ajánlás elvárása a belföldi árfolyam alakulása (a hazai fizetőeszköz leértékelődése) mellett a külföldi kamatláb-emelkedés hatására kiterjedő tájékoztatást illetően ott, azokkal a tagállamokkal szemben értelmezhető, amelyek esetében a belföldi árfolyam és a külföldi kamatlábak kölcsönhatása – a bankok egyedi és egyoldalú kamatmeghatározása helyett a kizárólag a piaci kamatlábhoz kötöttség miatt – felmerülhet. Nem volt azonban az előzőek szerint érthető a felek perbeli szerződése.

[57] Az árfolyamkockázati tájékoztatás kellő idejű megvalósulását illetően leszögezi a Kúria, hogy a másodfokú bíróság jogi álláspontja – bár érdemben is kitért a kérdés vizsgálatára – alapvetően azon alapult, hogy a felperesnek nem volt az elsőfokú eljárás során idetartozó konkrét tényállítása és az ügyre egyediesített érvelése, és ez volt egyben az oka annak is, hogy a régi Pp. 235. § (1) bekezdésének alkalmazásával mellőzni kellett a fellebbezés elkészített hivatkozását arra, hogy a felperes a szerződéskötés után olvasta csak el a kockázatfeltáró nyilatkozatot. A felülvizsgálati eljárás már ismertetett korlátaiból és sajátosságaiból következően ezért a felperesnek ahhoz, hogy a jogerős ítélet vonatkozó jogi indokát megdöntse és az árfolyamkockázatról részére adott tájékoztatás időbeli alakulását érdemben vizsgálhatóvá tegye a felülvizsgálati eljárásban, elsőként – az elvárt tartalommal – eljárási szabálysértésre hivatkozással kellett volna támadnia a másodfokú bíróság döntését és kimutatnia a jogerős ítélet jogszabálysértő jellegét. A felülvizsgálati kérelem azonban ennek megfelelő és kellő tartalmú hivatkozást nem tartalmazott. A határidőben érkezett felülvizsgálati kérelemben meg nem jelenő hivatkozást nem pótolhatta a felperes utóbb tett, a 2023. március 14-i felülvizsgálati tárgyaláson elkésztett előadott nyilatkozata arra, hogy a másodfokú ítélet ebben a körben „iratellenes”, mivel álláspontja szerint volt így értékelhető tényelődása az elsőfokú eljárás alatt.

[58] Egyebekben az állapítható meg, hogy a jogerős ítélet kitért az eset körülményeinek értékelésére és így következtetett, döntően a felperes személyes előadásából a felperes irányában időben adott tájékoztatásra. A felülvizsgálati kérelem a jogerős ítéletet ebben a részében – sem a bizonyítékok, sem a felperes előadásának mikénti értékelésére nézve – nem támadta, nem is érintette. Így azt sem, hogy a felperes elmondásából kitűnően megértette a szerződéskötéskor az árfolyamkockázat összefüggéseit, de állítása szerint az írásbelitől eltérő tartalommal kapott szóban tájékoztatást az eljáró banki ügyintézőtől. A szóbeli tájékoztatás tartalma viszont – amelyre nézve a bizonyítási kötelezettség kiosztása az elsőfokú eljárásban helyesen megtörtént, a felperesnek ennek ellenére idetartozó bizonyítási indítványa nem volt [rég. Pp. 3. § (3) bekezdés, 2/2014. PJE határozat III.1. pont] – sem a másodfokú, sem a felülvizsgálati eljárásnak nem volt tárgya.

[59] Mindezekre figyelemmel nem volt jogszabálysértőnek minősíthető az eljáró bíróságoknak az a megállapítása, hogy a tájékoztatásra kellő időben került sor, a felperesnek megfelelő lehetősége volt a szerződési feltételek megismerésére.

[60] Rámutat még a Kúria, hogy az árfolyamkockázattal összefüggésben kifogásolt kamattartalom eltérő értelmezéssel jelent meg a felülvizsgálati kérelemben és a felperes részéről a felülvizsgálati tárgyaláson elkésztett tett nyilatkozatban. Az eredetileg benyújtott felülvizsgálati kérelem a már vizsgált kérdésen túl a ténylegesen felszámított kamat

szerződéstől eltérő jellegére utalt. Ezáltal a felek között elszámolást igénylő teljesítési – és nem érvénytelenségi – kérdést vetett fel. A felperes a felülvizsgálati kérelmében nem hivatkozott a kockázatfeltáró nyilatkozat kamatot érintő megtévesztő tartalmára, ezért arra utóbb a perorvoslati kérelmét nem terjeszthette ki.

[61] A pénzügyi intézményt a vele szerződő fogyasztóval szemben az árfolyamkockázattal összefüggésben terhelő külön tájékoztatási kötelezettség jogintézménye [régi Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdés] és mikénti teljesülésének jelen ügyben is megvalósult vizsgálata mellett, továbbá arra figyelemmel, hogy a deviza alapú kölcsönszerződéses konstrukció szükségképpen velejárója az árfolyamkockázat a már bemutatottak szerint, nem volt megalapozott – egyebekben értelmezhető sem – a felperes hivatkozása a régi Ptk. 205/B. § (2) bekezdésének megsértésére és a szokásostól eltérő szerződési feltételre vonatkozó külön tájékoztatás hiányára.

[62] Mindebből következően nem volt megállapítható az ügyben – ahogy arra a jogerős ítélet helyesen következtetett – a keresettel támadott főszolgáltatást megállapító szerződéses kikötések tisztességtelensége és a keresettel támadott kölcsönszerződés ebből következő érvénytelensége a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése, 239. § (2) bekezdése szerint.

[63] Az előzőekből – kiemelten a deviza alapú kölcsönszerződés elfogadott szerződéses céljának és a szerződő pénzügyi intézmény kötelezettségvállalásának értelmezéséből, illetve befogadhatóságának kizártságából, továbbá az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését előíró szerződéses feltétel érvényességéből – következett egyben, hogy az ügyben eljáró bíróságok a felmondás jogellenességének megállapítására irányuló kereset kapcsán ugyancsak jogszabálysértés nélkül következtettek a felperes megállapítható fizetési késedelmére és felmondást megalapozó szerződésszegésre. Az adott ügyet specializáló tényállás mellett továbbá – vagyis arra tekintettel, hogy a perbeli kölcsönszerződés 2016. augusztus 25-i felmondását jóval megelőzte a 2014. évi XL. törvényen (a továbbiakban: DH2 tv.) alapuló 2015. évi kötelező elszámolás a tisztességtelen szerződési feltételek alkalmazásával összefüggésben – fel sem merült fel az ügyben a 4/2021. PJE határozat alkalmazásának szükségessége és megsértésének lehetősége. A törlesztőrészleteknek a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 tv.) szerint érvénytelen szerződéses rendelkezésen alapuló részének nemteljesítését az I. rendű alperes utóbb nyilvánvalóan nem vehette figyelembe az adós fennálló késedelmeként és a felmondás okaként, miután a DH1 tv. szerint tisztességtelen szerződési feltételekkel összefüggésben a DH2 tv. szerint már elszámolt a felperes felé.

[64] Rögzíti végül a Kúria, hogy a régi Pp. hatálya alá tartozó ügyben megalapozatlan volt a felülvizsgálati kérelem hivatkozása a Pp. 346. § (5) bekezdését érintő részében is. A 2018. január 1-jén hatályba lépett és az ezt követően indult ügyekben – tehát jelen ügyben nem – alkalmazandó Pp. 346. § (5) bekezdéséből kitűnő többletelvárásnak – miszerint a bíróság határozatának jogi indokolásában a bíróságnak meg kell jelölnie azokat az okokat, amelyek miatt jogkérdésben eltért a Kúria közzétett határozatától, avagy az arra irányuló indítványt elutasította – nem kellett megfeleljen a jogerős ítélet. Egyebekben megállapítható, az ügyben eljáró bíróságok az árfolyamkockázat mibenlétével és összefüggéseivel kapcsolatban adott tájékoztatás megfelelőségét az irányadó szempontrendszer alkalmazásával vizsgálták, és arról, valamint a keresettel támadott felmondás jogszerűségéről bizonyítékértékelő munkájuk bemutatásával indokolási kötelezettségük megfelelő teljesítésével foglaltak állást. Az ismertetettek szerint a jogerős ítélet nem tért el jogkérdésben közzétett kúriai határozattól.

Utal egyben a Kúria az Alkotmánybíróság gyakorlatára is, amely szerint az indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye azt a minimális elvárást fogalmazza meg a bírói döntésekkel szemben, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, valamint annak értékeléséről határozatában számot adnia. Az indokolt hatósági döntéshez való jog viszont nem jelenti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné [7/2013. (III. 1.) AB határozat].

[65] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[66] A felülvizsgálati kérelem eredménytelensége miatt a felperes a régi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperesek jogi képviselőjével felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5), (6) bekezdése, 4/A. §-a alapján áfával növelt összegben megállapított ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költségét. A meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes személyes költségmentessége folytán az állam viseli [6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdés, 14. §].

[67] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

A határozat elvi tartalma

A fogyasztóval szerződő pénzintézet perbelivel megegyező szerződéses feltételeit és azonos tartalmú tájékoztatását az árfolyamkockázat mibenlétéről és viseléséről a Kúria korábban több ügyben is vizsgálta, és azt jelen ügyben is irányadó tartalommal világosnak és érthetőnek találta, amiből az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését előíró szerződéses feltételek tisztességes jellegére következtetett. A vizsgált tájékoztató alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes, átlagos fogyasztó felmérhette az árfolyamváltozásnak a szerződés teljesítésére kiható lehetséges következményeit, és a személyi, vagyoni viszonyaira vonatkozó akár jelentős hatását.

A határozat alapjául szolgáló jogszabályok és joggyakorlat

a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 209. § (1) és (2) bekezdés, 209/A. § (1) bekezdés;

Jpe.I.60.015/2021/15.; Gfv.VII.30.371/2020/7., Gfv.VII.30.220/2020/6., Pfv.I.20.125/2021/3., Gfv.VI.30.226/2021/9., Gfv.VI.30.150/2021/11.

Budapest, 2023. március 14.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Gáspár Mónika s.k. előadó bíró, Dr. Bajnok István
s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Zumbók Péter s.k. bíró

A kiadmány hitelével: